

[Udenrigsministeren]

Jeg vil begynde med at komme med en uforbeholden undskyldning til tinget. Jeg beklager meget, at man måtte vente på mig.

Jeg vil gerne indlede med at sige, for at der ikke skal være nogen tvivl herom, så tydeligt jeg overhovedet kan, at regeringen fuldt ud deler afskyen for kemiske våben, og jeg tror, at dette er det fælles udgangspunkt for os alle her i salen. På samme måde tror jeg, at vi alle kan være enige om, at målet må være fuldstændigt og effektivt at få fjernet kemiske våben.

Når det drejer sig om den danske politik med hensyn til kemiske våben, er den ganske klar. Vi har ligesom de øvrige nordiske lande helt uden forbehold tiltrådt Genèveprotokollen af 1925 om forbud mod brug af kemiske og bakteriologiske våben. Hverken Danmark eller de øvrige nordiske lande har herudover på noget tidspunkt produceret eller oplagret kemiske våben. Norden er med andre ord fri for kemiske våben, og jeg tror, at ethvert fornuftigt menneske nærer fuld tillid til de nordiske landes helt faste besluthed på at fastholde denne tilstand.

Vi har så formelt og ubetinget, som det overhovedet er muligt, afskrevet vores egen handlemulighed med hensyn til kemiske våben. Men Genèveprotokollen indeholder tillige en forpligtelse for de underskrivende starter til at få andre til at underskrive den og dermed påtage sig dens forpligtelser.

Det er et pålæg, som vi tager meget alvorligt. Vi har i FN konsekvent støttet resolutioner, der opfordrer alle lande til at underskrive protokollen. Men i den europæiske sammenhæng er pålægget uden betydning for alle europæiske lande og – hvad der vel er særlig relevant – både alle NATO-lande og alle Warszawapagtlande har jo allerede tilsluttet sig Genèveprotokollen.

Vil man sikre sig, at kemiske våben aldrig mere kan anvendes, må indsatsen koncentreres dér, hvor disse våben findes, og det er også klart, at vi kun kan nå videre på et gensidigt og et afbalanceret grundlag. Derfor har det også gennem årene været alle de nordiske landes faste politik inden for FN og i andre nedrustningsfora aktivt at arbejde for, at der samles tilslutning om et globalt forbud mod produktion, oplagring og brug af kemiske våben. Pålægget i dagsordenen af 3. maj 1984 om at støtte et internationalt forbud ligger jo i helt naturlig forlængelse heraf.

Det forum, som opmærksomheden i denne forbindelse må samle sig om, er nedrustningskonferencen i Genève. Som bekendt erklærede lederne for USA og Sovjetunionen, altså de to helt centrale lande i denne forbindelse, den 21. november sidste år, at de ville intensivere deres bestræbelser for at nå til en effektiv og verificerbar aftale, der fjernede alle kemiske våben fra Jordens overflade. Der skulle altså være håb om fremskridt under disse forhandlinger, som jo i forvejen er det område, hvor man er nået længst på nedrustningskonferencen.

De nordiske lande er ikke passive tilskuere til denne proces. Tværtimod yder de alle – og det gælder altså også Danmark – et direkte bidrag til løsningen af det problem, der volder de allerstørste vanskeligheder, det er det såkaldte verifikationsspørgsmål. Det gør vi igennem nordisk deltagelse i en ekspertarbejdsgruppe, som er nedsat under nedrustningskonferencen.

Naturligvis kan det umiddelbart synes mindre kompliceret at opnå en regional løsning, men det er et spørgsmål, om dette indtryk er holdbart. Bl.a. kan regionale løsninger kræve særlige ordninger vedrørende verifikation og kontrol, netop fordi de er regionale og altså så at sige må isoleres fra omverdenen. Det har længe været en vanskelighed, f.eks. for MBFR-forhandlingerne. Det er forøvrigt en indvending, som er blevet fremhævet fra svensk side, for man har fra svensk side direkte sagt, at intet af problemerne ved et globalt forbud bliver lettere at løse, fordi det tages op regionalt.

Desuden kan man sige, at regionale ordninger jo egentlig ikke er løsninger; det er jo kun en forskydning af problemerne. F.eks. ville en rent europæisk aftale jo stadig efterlade et væsentligt problem i forbindelse med den eventuelle brug af kemiske våben i den tredje verden. SIPRI har netop peget på, at det er mere sandsynligt, at kemiske våben anvendes mellem mindre lande end mellem stormagterne.

Hertil kommer, at kemiske våben er meget mobile, og at de let i en krise- eller krigssituation vil kunne flyttes ind i en i øvrigt regional C-våbenfri zone. Man kan selvfølgelig henvise til, at det ikke er i krigstid, men i fredstid, at regionale C-våbenfri zoner skal have betydning, at de altså først og fremmest skal fungere som det, man plejer at kalde et